

บทที่ 2

วรรณกรรมที่เกี่ยวข้อง

วรรณกรรมที่เกี่ยวข้องกับการศึกษาความเชื่อและพิธีไหว้ครูคนตรีไทย ของ
นักดนตรีวงไทยบรรเลง อำเภออัมพวา จังหวัดสมุทรสงคราม ผู้วิจัยจำแนกออกได้ดังนี้

วรรณกรรมที่เกี่ยวกับความเชื่อและพิธีกรรม ในศิลปะการแสดงและดนตรีไทย

มนตรี ตราโมท (2537) แสดงทัศนะไว้ในหนังสือไหว้ครูคนตรีไทยว่า การไหว้ครู
คนตรีไทย น่าจะได้แบบอย่างมาจากอินเดีย เพราะชื่อเทพเจ้าทุก ๆ องค์มีชื่อตรงตามเทพ
เจ้าของศาสนาพราหมณ์ ดังที่ปรากฏในคำอ่านโองการหรือคำบูชาไหว้ครูในพิธีไหว้ครู
คนตรีไทย ชาติไทยโบราณมีการนับถือและมีความเชื่อเรื่องเทวดา และเนื่องจากชาวไทย
นับถือพุทธศาสนา ดังนั้นในตอนต้นของพิธีไหว้ครู จึงมีพิธีสงฆ์ก่อนพิธีไหว้ครูเทพเจ้า
กล่าวนามพระอิศวร พระนารายณ์ และเทพยดาอื่น ๆ และสักการะบวงสรวงดวงวิญญาณ
ของบูรพาจารย์

อุทิศ นาคสวัสดิ์ (2516) เสนอบทความ “การไหว้ครูคนตรีไทย” ในวารสาร
ไหว้ครูของมหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์ไว้ว่า ตามคติความเชื่อทางคนตรีไทยเชื่อกันว่า
พระวิษณุกรรมเป็นนายช่างผู้สร้างสรรค์เครื่องคนตรีไทยทุกชนิดและยังเชื่อต่อไปอีกว่า
มีครูเทวดาผู้ใหญ่ที่เกี่ยวข้องหลายองค์ เช่น พระประ โคนธรรพ พระปัญจสีขร ฯลฯ และ
มีบุคคลที่ถ่ายทอดสอนวิชาคนตรีไทย คือ “มนุษย์” ที่ยังมีชีวิตและผู้ที่ล่วงลับไปแล้ว
ตลอดจนครูพักลักจำ ซึ่งเป็นครูที่ศิษย์แอบจดจำกลเม็ดทางการเล่นคนตรีมาปฏิบัติ ดังนั้น
ในการไปฝากตัวเป็นศิษย์ทางคนตรีต้องนำดอกไม้ธูปเทียนไปเคารพครูในวันพฤหัสบดี
เมื่อครูรับดอกไม้ ธูป เทียน ก็จะจุดธูปเทียนบูชาครูเทวดา แล้วอ่านคาถาให้กล่าวตาม
เพื่อขอให้ครูเทวดาประสาทพรให้เกิดสติปัญญาเฉลียวฉลาดในการเรียนคนตรีไทย

มนตรี ตราโมท (2530) เสนอบทความ “เทพเจ้าแห่งดุริยางคดนตรี” ในหนังสือที่ระลึกพิธีไหว้ครูดนตรีไทยและแจกรางวัลสรทองคำว่า ดุริยเทพหรือเทพเจ้าด้านดุริยางค์ และผู้เป็นที่เคารพของฝ่ายนาฏศิลป์ด้วยมี 3 องค์ คือ (1) พระวิษณุกรรม เป็นเทวดานายช่างของพระอินทร์หรือเทพเจ้าแห่งศิลปะการช่างพระองค์มีความสำคัญในฐานะผู้สร้างสรรค์ประดิษฐ์เครื่องดนตรีไทย (2) พระปัญจสีขร เป็นเทวดาที่มีความสามารถในการบรรเลงพิณและขับลำน้าเป็นเลิศ และ (3) พระประโคนธรรพ เป็นเทพคนธรรพ์ ผู้มีความสามารถในทางศิลปะ การขับร้องพ็อนรำ อีกนามหนึ่ง คือ พระนารทฤาษี มีความเชื่อในหมู่นักดนตรีไทยว่า ครูใหญ่ในวิชาขับร้องและดุริยางคดนตรีของพวกคนธรรพ์ คือ พระนารทฤาษี ผู้มีความชำนาญในการขับร้อง และการบรรเลงดุริยางคดนตรี เมื่อพระนารทฤาษีผู้เป็นครูใหญ่ในวิชาสำคัญของพวกคนธรรพ์ จึงนับถือว่าเป็นยอดของคนธรรพ์ จึงได้รับสมัญญานามว่า พระประโคนธรรพ

หลวงประดิษฐไพเราะ (2530) กล่าวไว้ในหนังสือที่ระลึกไหว้ครูดนตรีไทย และแจกรางวัลสรทองคำว่า ครูใหญ่ ๆ ของดนตรีไทยที่สมมติว่าเป็นเทพยดา คือ พระวิษณุกรรม ผู้สร้างสรรค์เครื่องดนตรีต่าง ๆ พระปัญจสีขร เป็นครูในทางคีตลี พระประโคน ธรรพที่ถือกันว่า เป็นบรมครูนั้น เป็นครูตะโพน พระสัพพาสรี เป็นครูระนาด พระนาคพิภพเป็นครูฆ้อง พระศรีลมชาย (พระศรีลมเหนือ) เป็นครูปี่และเครื่องเป่าต่าง ๆ และพระศรีสนั่น เป็นครูกลอง

ดนตรี ตราโมท (2537) เสนอบทความ “การเตรียมการไหว้ครูดนตรีไทย” ในหนังสือไหว้ครูดนตรีไทย เกี่ยวกับการอัญเชิญเทพเจ้ามาร่วมในพิธีไหว้ครูดนตรีไทยว่า ควรมีสี่พระเทพเจ้าครบบตามชื่อปรากฏอยู่ในคำอ่านโองการไหว้ครู ซึ่งในพิธีไหว้ครูดนตรีไทยนั้นมีการอัญเชิญพระอิศวร พระนารายณ์ พระพรหม พระวิษณุกรรม พระปัญจสีขร พระประโคนธรรพ พระครุฤาษี พระพิราพ โดยต้องจัดสถานที่สำหรับตั้งสี่พระครูเทพเจ้าที่อัญเชิญมาเป็นหมวดหมู่ และต้องจัดวางระดับแท่นสูงต่ำให้ลดหลั่นตามระดับชั้นสูงต่ำของเทพเจ้าเหล่านั้นให้ถูกต้องอย่างเคร่งครัด

จีน ศิลปบรรเลง (2530) กล่าวไว้ในหนังสือที่ระลึกพิธีไหว้ครูดนตรีไทยและแจกรางวัลสรทอง คำว่า คาถาอ่านโองการในพิธีไหว้ครูดนตรีไทย หรือคำกล่าวบูชาครูมีเค้ามาจากพิธีพราหมณ์ ต่อมาไทยรับไว้ปฏิบัติจึงเพิ่มพิธีทางพุทธศาสนา พิธีไหว้ครูเริ่มด้วย

การอาราธนาพระรัตนตรัยก่อน แล้วจึงอัญเชิญเทพเจ้าต่าง ๆ คำอ่าน โองการจะเอ่ย พระนาม พระอิสวร พระนารายณ์ และครุฑเทพทั้ง 3 พระองค์ คือ พระวิษณุกรรม พระปัญจสีขร และพระประโคนธรรพ ตลอดจนพระพิราพ ในการอัญเชิญครุฑเทพดาทั้งหลาย เข้าสู่บริเวณพิธีต้องมีดนตรีประกอบด้วยเพลงหน้าพาทย์ต่าง ๆ

ม.จ. พูนพิสมัย คีตกุล (2522) กล่าวถึงพิธีไหว้ครุฑละครและการดนตรีไว้ในหนังสือประเพณีพิธีไทยว่า เสร็จพิธีสงฆ์แล้วเริ่มค่นพิธีไหว้ครุฑด้วยการอัญเชิญเทวดาด้วยเพลงหน้าพาทย์ต่าง ๆ ที่สื่อความหมายถึง องค์เทพเจ้า ดังนั้นผู้ที่เคยเข้าร่วมพิธีไหว้ครุฑดนตรีไทยมาแล้วจึงยกมือไหว้เวลาได้ยินเพลงเหล่านั้นในสถานที่และโอกาสต่าง ๆ เพราะเชื่อว่า เทพเจ้าและครูบาอาจารย์ได้สถิต ณ ที่นั้น และเชื่อว่าเพลงหน้าพาทย์เกือบทุกเพลงมีความขลัง ศักดิ์สิทธิ์และถือเป็นของสูง นักดนตรีไทยจะต้องเล่นเพลงเหล่านี้ด้วยความสำรวม ตั้งใจและเล่นในโอกาสสำคัญเท่านั้น

สัจจ ภูเขาทอง (2534) กล่าวไว้ใน ประชุมบทความทางดนตรีว่า ในสมัยก่อนผู้ต้องการเรียนรู้ทางดนตรี ต้องตั้งใจแน่วแน่และมีความอดทนอย่างสูงเพราะครูดนตรีไทยในอดีตจะต้องทดสอบเพื่อพิสูจน์ความจริงใจและตั้งใจของผู้จะเป็นศิษย์ก่อนที่จะรับใครไว้เป็นลูกศิษย์ ครูผู้สอนจะทุ่มเทสอนความรู้ให้อย่างเต็มที่

สัจจ ภูเขาทอง (2546) กล่าวถึงสิ่งที่แสดงถึงความเชื่อในพิธีไหว้ครูดนตรีไทยไว้ในเอกสารประกอบการเรียนวิชาดนตรีไทยว่า ความเชื่อเกี่ยวกับพิธีไหว้ครูดนตรีไทยศึกษาได้จาก (1) ผู้อ่าน โองการไหว้ครุฑแต่งกายด้วยสีขาวคล้ายกับพราหมณ์ เป็นผู้กล่าวคำบูชาครุฑ อัญเชิญครุฑเทพเจ้าต่าง ๆ (2) เครื่องดนตรีที่ใช้ในการประกอบพิธีกรรมนอกเหนือจากเครื่องดนตรีที่นำมาบรรเลงเพื่อจังหวะ โดยแท้ ยังมีตะโพนซึ่งนักดนตรีนับถือเป็นบรมครูที่ใช้ผ้าขาวพันรอบตัวตะโพนเพื่อแสดงความสำคัญ (3) บทเพลงที่ใช้บรรเลงในพิธีไหว้ครูดนตรีไทยเป็นเพลงหน้าพาทย์ระดับสูง และระดับกลางเท่านั้นเพลงต่าง ๆ ที่กล่าวมานี้ นักดนตรีไทยถือกันว่าเป็นเพลงชั้นสูง มีสิริมงคล ต้องจดจำให้แม่นยำ หากบรรเลงเพลงผิดเสียงแม้เพียงเสียงเดียว ก็ถือว่าเป็นอัปมงคลแก่ตน และ (4) อุปกรณ์สิ่งของที่ใช้ประกอบพิธีไหว้ครูดนตรีไทย ล้วนเป็นสิ่งที่ส่งเสริม และสื่อความหมายในทางสิริมงคล ศักดิ์สิทธิ์ เช่น น้ำมันด์ สายสิญจน์ ดอกไม้รูปเทียนเพื่อบูชาพระรัตนตรัย ส่วนพิธีทางพราหมณ์มีใบไม้มงคลทักทาย เช่น ใบเงิน ใบทอง ใบมะตูม หญ้าแพรก ดอกมะเขือ และ

ประการสำคัญ คือ ศิระะครูเทพเจ้าต่าง ๆ ที่ได้กล่าวพระนามไว้ในคำอ่านโองการไหว้ครู

กึ่งแก้ว อตถาคร และชนรชฎ์ ศิริสวัสดิ์ (2542) กล่าวถึง ความสัมพันธ์ระหว่างความเชื่อกับพิธีกรรมและการถือการปฏิบัติต่าง ๆ ไว้ในเอกสารการสอนชุดวิชาคติชนวิทยาสำหรับครูว่า ความเชื่อที่แฝงอยู่ในพิธีกรรมและการถือปฏิบัติสำหรับผู้มีอาชีพการแสดงต่าง ๆ มีการไหว้ครูเพื่อให้เกิดกำลังใจ มีความมั่นใจตนเองอย่างสูงดังเห็นได้จากการเริ่มศิลปะการแสดง นักแสดงหรือศิลปินจะจุครูรูปเทียนบอกกล่าว “ครู” ก่อนเสมอ เพราะว่าการแสดงเป็นศิลปะชั้นสูง หากผู้แสดงไม่มีความมั่นใจในตนเองเพียงพอก็อาจไม่สามารถถ่ายทอดศิลปะและอารมณ์เพื่อให้ผู้ชมมีความบันเทิงเกิดอารมณ์คล้อยตาม และสามารถพิจารณาหรือวิเคราะห์ได้จากอุปกรณ์ที่ใช้ในพิธี สัญลักษณ์ต่าง ๆ คำกล่าว การวางท่าทางตลอดจนการกระทำบางอย่าง นอกจากนี้ความเชื่อในพิธีกรรมและการถือปฏิบัติในสังคมไทยนั้นมีลักษณะพิเศษของการผสมผสานระหว่างความเชื่อพื้นบ้าน ความเชื่อทางพุทธศาสนาและศาสนาพราหมณ์อย่างกลมกลืน

ประเมษฐ์ บุญยะชัย (2542) เสนอวิทยานิพนธ์เรื่อง การรำของผู้ประกอบพิธีในพิธีไหว้ครู โขน-ละคร ความว่า การไหว้ครูและการครอบเป็นขั้นตอนพิธีกรรมที่สำคัญและมีลักษณะพิเศษของพิธีไหว้ครู โขน-ละคร มีระเบียบปฏิบัติที่ละเอียดซับซ้อน ความหมายในการประกอบพิธีดังกล่าว คือ เพื่อแสดงความกตัญญูต่อครูเทวดา คุรุมนุษย์ที่ล่วงลับไปแล้วและที่ยังมีชีวิตอยู่ในตอนสุดท้ายครูใหญ่ซึ่งสมมติตนเป็นพระภคฤาษีจะครอบศิระ โขนที่สำคัญให้ลูกศิษย์ การครอบนี้เป็นสัญลักษณ์ของการก้าวสู่ภาวะความเป็นศิลปินนาฏศิลป์

พิทยา บุษรารัตน์ (2540) เสนอบทความเรื่อง โนราโรงครู ในชีวิตไทยชุดสมบัติตายาย สรุปสาระสำคัญได้ว่า ศิลปะการแสดงโนรา ต้องประกอบพิธีกรรมไหว้ครูที่เรียกว่า “โนราโรงครู” หรือ “โนราลงครู” หมายถึง พิธีประทับทรงของครูหมอโนรา เพื่อครูโนราซึ่งคณะศิษย์จัดเป็นพิธีไหว้ครู โนรา โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อแสดงความกตัญญูทวดเทวดาที่ต่อครู หรือยอมรับการเป็นศิลปินโนราคนใหม่ที่สมบูรณ์ซึ่งเรียกว่า “พิธีครอบเทริด” และเพื่อทำพิธีแก้บนหรือ “แก้เหมुरย” ตามที่ลูกหลานโนราบนบานไว้ของชาวภาคใต้ ศิลปิน

โนรามีความเชื่อว่าหากไม่จัดพิธีไหว้ครู อาจได้รับความเดือดร้อนต่าง ๆ ที่หมู่ศิลปินโนราเรียกกันว่า “ครูหมออย่าง”

เด่นดวง พุ่มศิริ (2542) กล่าวไว้ในเอกสารการสอนชุดวิชาคติชนวิทยาสำหรับครู เรื่องลึกล้ำตัดว่า ก่อนการแสดงของการเล่นลำตัดมีการไหว้ครูหรือการล่ำไหว้ครู ที่มีเนื้อความแสดงความเคารพครูที่ได้สั่งสอนมา และขอพรให้ครูช่วยคุ้มครองป้องกันอันตราย พร้อมทั้งขอให้ครูคลั่นคล้าให้การแสดงเป็นที่พึงพอใจของผู้ชม

ปราณี วงษ์เทศ (2533) กล่าวถึงระบบความเชื่อที่มีอิทธิพลต่อศิลปะ การละเล่น และการแสดงพื้นบ้านของไทย ในเอกสารการสอนชุดวิชาศิลปะ การละเล่น และการแสดงพื้นบ้านของไทยว่า ระบบความเชื่อมีอิทธิพลครอบคลุมพฤติกรรมของชีวิตผู้คน โดยเฉพาะอย่างยิ่งในสังคมที่ความเจริญทางวิทยาศาสตร์มีน้อย เนื่องจากความเชื่อเป็นสิ่งที่อธิบายและให้เหตุผลในการกระทำและกิจกรรมต่าง ๆ เช่น ทางการเมืองการปกครอง เศรษฐกิจ หรือในการดำรงชีวิตด้านสภาพความเป็นอยู่ อาการการกินและความเชื่อยังมีอิทธิพลอย่างมากต่อศิลปะแขนงต่าง ๆ ที่มนุษย์สร้างสรรค์ขึ้น ดังนั้นการทำความเข้าใจในความหมายของศิลปะอันเป็นส่วนหนึ่งของวัฒนธรรม จึงจำเป็นต้องศึกษาถึงความเชื่อที่แฝงอยู่

เสาวลักษณ์ อนันตสานต์ (2543) อธิบายถึงความเชื่อ ในหนังสือทฤษฎีคติชนและวิธีการศึกษาว่า ความเชื่อ หมายถึง การยอมรับนับถือหรือยึดมั่นในสิ่งหนึ่งสิ่งใดที่มีพลังอำนาจลึกลับ อาจเป็นผลดีผลร้ายต่อมนุษย์โดยเป็นสิ่งที่ตัวตนหรือไม่มีตัวตนก็ได้เนื่องจากในสมัยโบราณมนุษย์ยังไม่มีความรู้ทางวิชาการเพียงพอ เมื่อเกิดปรากฏการณ์ธรรมชาติต่าง ๆ ที่ไม่เข้าใจถึงสาเหตุก็เกิดความกลัว จึงยกให้เป็นเรื่องของสิ่งศักดิ์สิทธิ์ เทวดา หรือภูตผีปีศาจ ดังนั้น หากคนในสังคมเกิดภัยอันตราย เจ็บไข้ ก็ยกเอาความเชื่อที่กล่าวมาเป็นสิ่งยึดเหนี่ยวให้กำลังใจเป็นเกราะป้องกันตนเอง มนุษย์จึงประกอบพิธีกรรมต่าง ๆ เพื่อสร้างความพึงพอใจแก่สิ่งที่มีอำนาจลึกลับ เพื่อประกันความมั่นคงทางจิตใจ

พจนานุกรมศัพท์สังคมวิทยาอังกฤษ-ไทย ฉบับราชบัณฑิตยสถาน (2524)

อธิบายคำว่า ritual หรือพิธีกรรม ไว้ว่า พิธีกรรมเป็นแบบอย่างของพฤติกรรมที่กำหนดไว้ด้วยกฎเกณฑ์ ธรรมเนียมประเพณีให้กระทำ และเพื่อให้มีความขลัง สังคมแบบดั้งเดิมจึงมักถือว่าพิธีกรรม ถ้าทำอย่างถูกต้องเคร่งครัด ก็จะเป็นที่พอใจของเทพเจ้า ถ้าทำผิดพลาด

หรือไม่ทำ เบื้องบนก็จะลงโทษ พิธีกรรมในสังคมปัจจุบันมักถือเป็นเรื่องสำคัญ เมื่อเกี่ยวกับกิจกรรมทางศาสนา หรือของสมาคมลับ และโอกาสงานสังคมอย่างเป็นทางการเป็นรูปแบบ พิธีทั้งหลาย พิธีกรรมกระทำในเวลารับสมาชิกใหม่หรือนำสมาชิก หรือในเวลารับ ตำแหน่ง และพิธีกรรมอาจปรากฏในรูปลักษณะของการเต้นรำทำเพลง การเลี้ยง การ สังเวช ฯลฯ ส่วนประกอบของพิธีกรรมอาจมีทั้งการสวด การขับร้อง กิริยาท่าทาง ลูก นั่ง เดินเหิน การแห่แหน พร้อมอุปกรณ์เครื่องยศ และสัญลักษณ์ต่าง ๆ

จารุวรรณ ธรรมวัตร (2530) ได้กล่าวไว้ในหนังสือคติชาวบ้านว่า พิธีกรรมมีความสัมพันธ์กับความเชื่อ เพราะพิธีกรรมต้องมีความเชื่อเป็นพื้นฐานของการกระทำ พิธีกรรมในสังคมไทยมีอยู่ 2 ประเภท คือ พิธีกรรมส่วนรวมมีแบบแผนการกระทำ คล้ายคลึงกันทั่วประเทศ และพิธีกรรมประจำของท้องถิ่น มีแบบแผนการกระทำเป็นเอกลักษณ์เฉพาะถิ่นใดถิ่นหนึ่ง แต่องค์ประกอบของพิธีกรรมทั้ง 2 ประเภทนี้ จะเหมือนกัน คือ มีความเชื่อเป็นรากฐานการกระทำ ผู้ประกอบพิธี อุปกรณ์ในพิธี วิธีดำเนินการและมี ผู้ร่วมพิธี

วรรณกรรมที่เกี่ยวข้องกับอำเภออัมพวา จังหวัดสมุทรสงคราม และคณะดนตรีไทยวงไทยบรรเลง

กระทรวงมหาดไทย (2544) จัดทำหนังสือเรื่อง วัฒนธรรม พัฒนาการทางประวัติศาสตร์ เอกลักษณะและภูมิปัญญาท้องถิ่นจังหวัดสมุทรสงคราม แสดงให้เห็นถึงความสัมพันธ์ระหว่างชาวอัมพวากับวงการดนตรีไทย จากการเสนอประวัติและผลงานของ บุคคลสำคัญที่เป็นอัครศิลปิน และศิลปินทางดนตรีไทย อาทิ พระบาทสมเด็จพระพุทธเลิศหล้านภาลัย นายปาน นิลวงส์ นายลวด นิลวงส์ หลวงประดิษฐไพเราะ (ศร ศิลปบรรเลง) ศ.ดร. อุทิศ นาคสวัสดิ์ ฯลฯ

สำนักงานศึกษาธิการอำเภออัมพวา (ม.ป.ป.) เสนอข้อมูลถึงความสัมพันธ์ใกล้ชิดกับพระบรมราชจักรีวงศ์ของชาวอัมพวา ไว้ในเอกสาร โครงการรวบรวมภูมิปัญญาท้องถิ่น ว่า เนื่องจากสมเด็จพระอมรินทราบรมราชินี พระบรมราชินีในพระบาทสมเด็จพระพุทธ-

ยอดฟ้าจุฬาโลก รัชกาลที่ 1 ทรงเป็นชาวอัมพวา ทั้งยังเป็นถิ่นพระราชสมภพของพระบาทสมเด็จพระพุทธเลิศหล้านภาลัย และยังเป็นเมืองที่ประสูติของสมเด็จพระศรีสุริเยนทราบรมราชินีในรัชกาลที่ 2 นักดนตรีไทยชาวอัมพวาจึงมีโอกาสดำเนินการอุปถัมภ์คำชูจากราชสำนักและพระบรมวงศานุวงศ์ ตลอดจนบรรดาขุนนางที่มีความนิยมชมชอบดนตรีไทย เช่น หลวงประดิษฐไพเราะ (ศร ศิลปบรรเลง) เป็นศิลปินดนตรีไทยชาวอัมพวาที่มีบทบาททำให้วงการดนตรีไทยมีความแพร่หลาย และได้ถ่ายทอดศิลปะประเภทนี้แก่นักดนตรีไทยชาวอัมพวาหลายท่าน ซึ่งต่อมาบุคคลเหล่านี้ได้สืบทอดมรดกทางดนตรีไทยมาจนถึงปัจจุบัน

สำนักเลขาธิการนายกรัชมุนี (2542) นำเสนอถึงนักดนตรีไทยชาวอัมพวาที่ได้รับการอุปถัมภ์คำชูจากพระบรมวงศานุวงศ์ ไว้ในหนังสือประวัติศาสตร์ท้องถิ่น: ความเป็นมาของอำเภอสำคัญในประวัติศาสตร์ภาคกลางว่า ในยุคก่อนมีพระตำหนักพักผ่อนของสมเด็จพระนั่งเกล้าเจ้าอยู่หัวที่อำเภอเมืองว่า “พระตำหนักพาโลทยาน” พระองค์โปรดให้นางปีพาทย์อัมพวาของนายปาน นิลวงศ์ มาขับบรรเลงขณะประทับพักผ่อน ในขณะที่พระตำหนักอัมพวาพระตำหนักพักผ่อนของสมเด็จพระเจ้าฟ้าบริพัตรสุขุมพันธุ์กรมพระนครสวรรค์วรพินิต หรือ “สมเด็จพระเจ้าบางขุนพรหม” โปรดให้นางปีพาทย์ของชาวอัมพวาอีกคนหนึ่ง คือ นายลวด นิลวงศ์ มาขับกล่อมบรรเลง

พิมพ์ ชัยจิตรสกุล (2545) เสนอวิทยานิพนธ์เรื่อง การสืบทอดวัฒนธรรมดนตรีไทย: กรณีศึกษาชุมชนอัมพวา จังหวัดสมุทรสงคราม จากการศึกษาภาคสนามพบว่า ชุมชนอัมพวามีวงดนตรีไทยที่มีลักษณะการสืบทอดดนตรีไทยเพื่อประกอบอาชีพภายในครอบครัวมาแต่บรรพบุรุษ จำนวน 7 วง และปัจจุบันนี้มีวงดนตรีไทยที่ประกอบอาชีพจำนวน 8 วง หนึ่งในแปดวง คือ วงไทยบรรเลงที่มีบรรพบุรุษเป็นนักดนตรีวงปีพาทย์เครื่องไทยตั้งแต่ปี 2480 คือ นายถึก แก้วละเอียด ให้ชื่อคณะว่า “วงนายถึก” ปัจจุบัน พ.จ.อ. สมาน แก้วละเอียด เป็นผู้สืบทอดโดยชื่อว่า “วงไทยบรรเลง” มีนักดนตรีลูกวงกว่า 20 คน และได้รับความนิยมอย่างมากทั้งในชุมชนอัมพวา และชุมชนใกล้เคียง เนื่องจากเป็นวงปีพาทย์ที่มีฆ้องมอญจำนวนมากถึง 13 โด้ง จำนวนโด้งของฆ้องมอญดังกล่าว เป็นเครื่องแสดงถึงความยิ่งใหญ่ของวง อีกทั้งยังแสดงถึงความมั่งคั่งและฐานะทางสังคมของผู้ว่าจ้างไปบรรเลง

สำนักงานศึกษาธิการ จังหวัดสมุทรสงคราม (2544) ได้จัดทำเอกสารสารสนเทศ ด้านการศึกษาศาสนาและวัฒนธรรม จังหวัดสมุทรสงครามทำให้ทราบถึงสิ่งที่สะท้อนให้เห็นถึงวิถีชีวิตของชาวอัมพวาที่ยังคงมีวิถีชีวิตแบบชาวสวน จำนวนของวัดวาอาราม แสดงให้เห็นว่าชาวอัมพวาเป็นคนที่ยึดมั่นในพิธีกรรมศาสนา ทำให้คนศรีไทยยังคงมีบทบาทต่อวิถีชีวิตของชาวอัมพวา

สุรินทร์ อุดมสวัสดิ์ ศิลปินดีเด่นสาขาศิลปะการแสดงปี 2543 จังหวัดสมุทรสงคราม ได้รวบรวมข้อมูลวงดนตรีไทยในจังหวัดสมุทรสงคราม โดยบันทึกจากความทรงจำตั้งแต่ พ.ศ. 2485-2520 ทำให้รู้ถึงสภาพของดนตรีไทยที่เกี่ยวข้องกับพิธีกรรมต่อวิถีชีวิตของ ชาวสมุทรสงคราม ซึ่งเป็นเพียงจังหวัดเล็ก ๆ มีเพียง 3 อำเภอแต่มีวงดนตรีไทยมาถึง 18 วง อีกทั้งมีการสืบทอดต่อ ๆ กันมาจนถึงชั้นหลาน เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับ ความเชื่อและพิธีกรรมในศิลปะการแสดงและดนตรีไทย เป็นกรอบแนวทางในการ วิเคราะห์ความเชื่อและพิธีกรรมไหว้ครูดนตรีไทยของวงไทยบรรเลงแก่ผู้วิจัย ความรู้ เกี่ยวกับอำเภออัมพวา จังหวัดสมุทรสงคราม และวงไทยบรรเลง ช่วยให้ผู้วิจัยมีความเข้าใจ ถึงการสืบทอดวัฒนธรรมการเล่นดนตรีไทยของชุมชนและวงไทยบรรเลงได้ชัดเจน